

**Узагальнений бюлетень про стан масивів поверхневих вод
у суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської
області
за II квартал 2021 року**

Моніторинг поверхневих вод в суббасейні Прип'яті проводився на 3 масивах поверхневих вод, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення та 7 транскордонних ділянках водотоків, визначених відповідно до міждержавних угод про співробітництво на транскордонних водних об'єктах.

Якість води визначалась за 21 показником, 13 із них - основні хімічні та фізико-хімічні показники, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 та 8 показників, що можуть вплинути на якість питної води.

Крім того, з 01 травня 2021 року відповідно до наказу Міндовкілля № 410 від 31.12.2020 року розпочато виконання діагностичного моніторингу вод та визначення забруднюючих пріоритетних речовин та басейнових специфічних. Загалом Програмою діагностичного моніторингу масивів поверхневих вод (МПВ) у суббасейні Прип'яті охоплено 32 МПВ, що становить 3,1 % від визначених (1040 МПВ) на 35 пунктах спостережень.

За новою програмою моніторинг поверхневих вод у суббасейні Прип'яті передбачено здійснювати на 16 річках: Прип'ять, Случ, Хомора, Уборть, Уж, Турія, Стохід, Стир, Путилівка, Іква, Горинь, Устя, Льва, Ствига, Полква, Болдурка.

За II квартал 2021 року забезпечено виконання планових показників у повному обсязі, з яких:

За програмою державного моніторингу на масивах поверхневих вод у суббасейні Прип'яті:

- для визначення якості води за хімічними та фізико-хімічними показниками відібрано 71 пробу і виконано 1871 вимірювання складу та властивостей поверхневих вод;
- для визначення якості води за радіологічними показниками відібрано 47 проб.

За програмою державного моніторингу на масивах поверхневих вод у суббасейні середнього Дніпра у межах Житомирської області:

- для визначення якості води за хімічними та фізико-хімічними показниками відібрано 30 проб і виконано 630 вимірювань складу та властивостей поверхневих вод;
- для визначення якості води за радіологічними показниками відібрано 6 проб.

За результатами проведених досліджень, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, гідрохімічний стан води знаходився на задовільному рівні, з незначними сезонними змінами якісних показників води, значення яких відповідають середньорічним значенням для весняно-літнього періоду.

Вміст розчиненого у воді кисню протягом II кварталу 2021 року знаходився у межах норми: суббасейн Прип'яті - 6,51-10,50 мгО₂/дм³, суббасейн середнього Дніпра - 10,24-10,99 мгО₂/дм³.

Суббасейн Прип'яті (хімічні та фізико-хімічні показники):

За результатами аналізів на транскордонних ділянках водотоків у II кварталі поточного року по усіх створах фіксується перевищення нормативів за показниками: ХСК в 2,0-2,6 рази (29,83-39,01 мгО/дм³), БСК₅ в 1,1-1,5 рази (3,15-4,50 мгО₂/дм³), заліза загального в 2,3-19,0 рази (0,225 -1,895 мг/дм³) та нітрогену амонійного в 1,3-2,8 рази (0,543-1,420 мг/дм³), крім р. Стир, с. Зарічне та р. Уборть, с. Рудня Хочинська.

В річках Горинь, с. Висоцьк та Стир, с. Зарічне має місце одноразового перевищення показників за вмістом нітрогену нітритного відповідно в 1,1 та 1,3 рази.

Найгірші значення показників, які характеризують органічне забруднення зафіксовані у р. Уборть, с. Рудня Хочинська, де показник ХСК перевищує норму в 2,6

раза, р. Прип'ять, с. Сенчиці - БСК₅ у 1,5 раза. Крім того у р. Прип'ять, с. Довляди вміст марганцю перевищив норму в 14,0 раз.

Найчистіші точки моніторингу транскордонних водотоків за ХСК: р. Уборть, с. Рудня Хочинська БСК₅ -3,15 мгО₂/дм³ (перевищення в 1,1 раза).

На масивах поверхневих вод забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення по річках Случ та Уж показник ХСК перевищив норму в 1,9 раза і відповідно становив 28,21 та 29,17 мгО₂/дм³.

Найбільший вплив на формування якості води чинять процеси розкладання органічних речовин, спричинені продуктами життєдіяльності живих організмів, які потрапляють у водні об'єкти, передусім, від точкових джерел з недостатньо очищеними стічними водами населених пунктів, промисловими стічними водами. У суббасейні Прип'яті відзначається високий рівень заболоченості. З поверхні боліт у водні об'єкти також надходять природні органічні речовини гумусового походження, як результат у річках Случ, питний в/з м. Новоград-Волинський та Уж, питний в/з м. Коростень вміст заліза загального перевищує нормативне значення відповідно в 1,9-2,5 рази.

Серед питних водосховищ суббасейну Прип'яті найчистішою точкою моніторингу, без перевищення нормативних значень є р. Хомора, м. Полонне.

Якість води у транскордонних водотоках та поверхневих питних водозаборах суббасейну Прип'яті порівняно з аналогічним періодом минулого року суттєвих змін не зазнає.

Пріоритетні речовини:

У досліджених МОЗМ дніпровських водосховищ пунктах моніторингу протягом травня і червня перевищень максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯмак) вмісту забруднюючих пріоритетних речовин не зафіксовано.

Загалом із 56 контрольованих показників найчастіше фіксується присутність забруднюючих речовин різних груп, а саме: групи пестициди та інсектициди, які використовуються у сільському господарстві для боротьби зі шкідниками; поліароматичні вуглеводи, які використовуються у синтезі барвників і лікарських речовин; леткі органічні сполуки, що використовуються у фармакології та при виготовленні пестицидів і барвників.

Серед пріоритетних небезпечних речовин досліджуються несинтетичні показники групи важких металів, це кадмій, ртуть, нікель, мідь, цинк, хром і миш'як.

У досліджених пробах вміст важких металів присутній, але їх показники значно нижче максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯмак), окрім р. Хомора, 52 км, питний в/з м. Полонне де у травні виявлено присутність ртуті та її сполук при нормі 0,07 факт 0,2 мкг/дм³ (перевищення в 2,9 раза) та кадмію та його сполук при нормі менше 0,45 мкг/дм³ факт 0,5 мкг/дм³ (перевищення в 1,1 раза), а в червні місяці у річках Полква с. Жемелинці, Іква с. Сапанів та Горинь м. Ланівці зафіксоване перевищення ГДК за показником хром загальний при нормі 0,001 факт 0,003 мкг/дм³ (перевищення в 3,0 раза).

Навантаження небезпечними речовинами пов'язане з впливом пріоритетних речовин, які у великій кількості надходять до водних об'єктів як від точкових, так і дифузних джерел.

Суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області:

В суббасейні середнього Дніпра у межах Житомирської області моніторинг поверхневих вод проводиться на 5-ти масивах, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення та 9 МПВ на 10 пунктах за Програмою діагностичного моніторингу масивів поверхневих вод.

За результатами моніторингу по усіх пунктах спостережень має місце перевищення в 1,7-2,4 раза хімічного споживання кисню (ХСК) (25,14-36,55 мгО₂/дм³). Максимальне значення ХСК зафіксоване у р. Гнилоп'ять, питний в/з м. Бердичів, а мінімальне у р. Ірша (Малинське водосховище).

Крім того, вміст заліза загального перевищив норму в річках: Возня в 2,4 раза (0,708 мг/дм³); Тетерів в 1,5 раза (0,442 мг/дм³); Ірша (Малинське водосховище) в 1,3 раза (0,396 мг/дм³) та Ірша (Іршанське водосховище) в 1,1 раза (0,315 мг/дм³).

В річці Ірша (Малинське водосховище) марганець вище норми в 2,7 раза (0,268 мг/дм³), а у Возні в 1,7 раза (0,172 мг/дм³).

Порівняно з аналогічним періодом 2020 року рівень забруднення поверхневих питних водозаборів істотно не змінився і знаходиться у межах значень характерних для цього періоду року.

ПРІОРИТЕТНІ РЕЧОВИНИ:

У досліджених 4 –х пробах перевищень максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯмах) вмісту забруднюючих пріоритетних речовин не зафіксовано.

Найбрудніші точки моніторингу - р. Гнилоп'ять, 59 км, питний в/з м. Бердичів – виявлено, в незначних кількостях, присутність 10 забруднюючих речовин, серед яких 5- групи пестициди та інсектициди, які використовуються у сільському господарстві для боротьби із шкідниками, 2-поліароматичні вуглеводні, які використовуються у синтезі барвників та лікарських речовин та 3 - леткі органічні сполуки, що використовуються у фармакології та при виготовленні пестицидів та барвників.

Найчистіші точки моніторингу - р. Ів'янка, 1 км, с. Харитонівка Коростишівський район- виявлено в незначних кількостях присутність 9 забруднюючих речовин, серед яких 4- групи пестициди та інсектициди; 2-поліароматичні вуглеводні та 3 - леткі органічні сполуки.

Порівняно з травнем у 4-х досліджених пробах визначається покращення якості води за вмістом специфічних синтетичних показників по річці Гнилоп'ять та р.Ів'янка.

Узагальнена інформація про результати моніторингу якості вод у контрольованих створах надана органам місцевого самоврядування, управлінню екології та природних ресурсів Житомирської облдержадміністрації.

Результати вимірювань опубліковані за допомогою веб-системи Держводагентства «Моніторинг та екологічна оцінка водних ресурсів України» <http://monitoring.davr.gov.ua>, яка вміщує інформацію про:

- водний об'єкт, на якому проводиться моніторинг вод
- показники, за якими проводиться дослідження
- періодичність здійснення вимірювань
- лабораторію, яка здійснює відбір проб та проводить вимірювання.

Інтерактивна карта забрудненості річок (<https://texty.org.ua/water/>) по результатам моніторингу дає можливість оцінити стан водного об'єкта по параметрам забруднення, порівняти його із встановленими нормами, з'ясувати як дані змінювалися протягом 5 років.